Zinaa Irraa Akkamitti Of Eegan?-Guduunfaa

Description

Guduunfaa
Tooftaalee zinaa (sagaagalummaa) irraa ittiin of eegan hanga ammaa ilaalle haala kanaan haa guduunfinu:

1. Wantoota zinaatti nama geessan irraa fagaachu. Kanneen akka haraama ilaalu, saalaa faallaa waliin haajaa tokko malee haasawu, isa/ishii waliin kophaa taâ€™uuâ€¦
2. Adabbii zinaa itti xinxalluu
3. â€œAkkas yoo godhe, akkas hin taâ€™uuâ€• jechuun baditti tarkaanfachuu irraa of qusachuu
4. Boodarra nan tawbadha jechuun ibidda zinaa harkaan qabachu irraa of eegu
5. Namni wanta haraamaa jaallatu Rabbiif jedhee dhiise, wanta san karaa halaalatiin akka argatu ykn kan san caalu Rabbiin akka bakka isaaf buusu beeku
6. Filannoo lamaan keessaa tokko filachu-adabbii lamaan keessa adabbii salphaa taâ€™e filachuun irratti obsuu
7. Fuudhu ykn heerumu, yoo kana dadhaban soomu
8. Hiriyyaa badaa irraa fagaachu
9. Yeroo hundaa gara Rabbii azza wa jalla dhiyaachuu fi ikhlaasa qabaachuuf carraaqu

Mindaa Nama Zinaa irraa Of eeguu

Dhugumatti, namni zinaa irraa of eegu, badhaasa fi mindaa hangana hin jedhamne addunyaa fi Aakhiratti argata. Badhaasni guddaan namni addunyaa tana keessatti argatu maal akka taâ€™e beektu? Eeti, badhaasni guddaan namni hundi halkanii guyyaa argachuuf carraaqu, â€œTasgabbii qalbiiti fi Boqonnaa sammuutiâ€•Â Tasgabbiin qalbii fi boqonnaan sammuu kan namatti dhagahamu, sodaan, gaddii fi jeequmsi yoo namarraa deemedha. Akkasi miti ree? Namni yoo hin gaddin, hin sodaatinii fi hin jeeqamin tasgabbii fi boqonnaa argata. Zinaan hojii fokkuu waan taâ€™eef gadda, sodaa fi jeequmsa namatti fida. Kanarraa kan kaâ€™e, tasgabbii fi boqonnaa sammuu dhaban. Akkasi miti ree? Faallaa kanaa, namni zinaa fi wanta zinaatti nama geessu yoo hin hojjatin, tasgabbii fi boqonnaa sammuu ni argata. Eeti, kana waliin iimaanni fi hojii gaggaariin jiraachu qaba. Iimaana osoo hin qabaatini fi hojii gaggaarii hin hojjatin, zinaa qofa irraa fagaachun tasgabbii fi boqonnaa namaaf hin fidu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

â€œ**Isaannan amananii fi iimaana isaanii zulmiin walitti hin makin, isaaniif tasgabbiitu jira. Isaanis qajeelfamoodha.â€Â** (Suuratu Al-Anâ€™aam 6:82)

Zulmiin (miidhaan) guddaan kufrii fi shirkii (Rabbiin waliin waan biraa gabbaruudha). Itti aanse badiiwwan gurguddoon haqa Rabbii fi haqa namootatiin wal qabatan zulmii (miidhaa)dha. Namni yommuu wanta Rabbiin isarratti dirqama godhe dhiisu ykn wanta Inni dhoowwe hojjatu, nafsee ofii miidha (zolloma). Sababni isaas, adabbii guddaaf of saaxila. Ammas namoota irratti yommuu daangaa darbu isaanii fi nafsee ofii miidha. Kanaafu, tasgabbii fi qajeelfamni namaa hamma iimaana inni qabuu fi hangam zulmii irraa akka fagaate irratti hundaaâ€™a. Namni iimaanni isaa guutuu taâ€™ee fi zulmii irraa guutumaan guututti fagaate, tasgabbii fi qajeelfamni isaa guutu taâ€™a. Namni iimaanni isaa hanquu taâ€™ee fi zulmii irraa guutumaan guututti hin fagaanne immoo tasgabbii fi qajeelfamni isaa akkasuma hanquu taâ€™a.

Dhugumatti, tasgabbiin qalbii, boqonnaan sammuu fi qajeelfamni mindaa guddaa maallaqni biliyoonatti lakkaawamu hin binneedha. Sababni isaas, tasgabbii qalbii irratti Kan buusu, jeequmsa oofun sammuuf boqonnaa Kan kennuu fi karaa sirriitti nama qajeelchu dandaâ€™u Rabbii tokkicha. Isaan ala eenyullee kana hojjatu hin dandaâ€™u. Osoo Inni sodaa fi jeequmsa namatti buuse, eenyutu namarraa oofu dandaâ€™aa?

Kanaafi, namni wanta badaa Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa dhoowwe yommuu hojjatu, sodaa fi jeequmsi gara hundaan isa marsa. Gabaabumatti, namni iimaana sirrii qabaachuun hojii gaggaarii yoo hojjatee fi zinaa irraa yoo fagaate, tasgabbii qalbii, boqonna sammuu fi qajeelinna badhaafama.

Aakhiratti immoo mindaan isaa hangana hin jedhamu. Mee mindaa san keessaa muraasa haa ilaallu:

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾

â€œ**Nama Gooftaa isaa fuundura dhaabbachuu sodaatef Jannata lamatu jira.â€•**Suuratu Ar-Rahmaan 55:46

Nama Fuunduree Rabbii dhaabbachuu sodaachun wanta Inni itti ajaje hojjate fi wanta Inni irraa dhoowwe dhiise, Jannata lama meeshaaleen, faayni fi ijaarsi isaanii warqii irraa taâ€™antu isaaf jira. Jannata lamaan keessaa Jannanni takka waan dhoowwame dhiisu isaatiif mindaa isaaf kennamuudha. Jannanni biraa immoo wanta itti ajajame hojjachu isaatiif mindaa isaaf kennamuudha.[1]

﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ وَنَهَى ٱلنَّفْسَ عَنِ ٱلْهَوَىٰ ۝٤٠ فَإِنَّ ٱلْجَنَّةَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ ۝٤١﴾

â€œ**Namni Gooftaa isaa dura dhaabbachuu sodaate fi lubbuu ofii waan ishiin hawwitu irraa dhoorge, dhugumatti Jannanni bakka qubannaa isaati.â€•**(suurat An-naaziâ€™aat (79):40-41)

Namni Guyyaa Murtii qorannoo fi murtiif Gooftaa isaa fuundura dhaabbachuu fi badii gurguddaaf adabbiin haqaa hojii irra akka oolu sodaatee nafsee ofii fedhii daangaa akka darbu isa taasisu hordofuu irraa dhoowwe, dhugumatti Jannani qananii iddoo qubannaa isaati. Iddoo itti galuudha. Namni kuni nafsee ofii maâ€™asiyaa fi badii gurguddaatti taruu irraa dhoowwe, dirqamoota bakkaan gahuu fi wantoota dhoowwaman irraa dhoowwun Rabbiif ajajamuu irratti ishii (nafsee ofii) leenjise.

Hawaa– jechuun wanta jaallattutti nafseen dabuudha, osoo wanta san keessa miidhaan, sharriin, badii fi diliin (cubbuun) jiraateyyuu.

â€œHawaaâ€• keessa hiika â€œbakka olâ€™aanaa irraa bakka gadi aanatti kufuu fi buâ€™uutuâ€• jira[2] Dhugumatti, namni hawwii fi fedhii lubbuu badaa hordofe bakka olâ€™aanaa irraa bakka gadi aanatti kufa. Fkn, namni iimaana fi hojii gaggaariin of faayee yoo badii gurguddaa hojjatee fi dafee hin tawbatin, sadarkaa olâ€™aanaa irraa sadarkaa gadi aanatti kufa. Addunyaa tana keessatti kabajni isaa ni kufa. Osoo hin tawbatin yoo duâ€™ees Jahannam keessatti kufa. Jahannam iddoo gadi aanaa taâ€™eedha. Namni tawbatee fi fedhii lubbuu hordofuu irraa of dhoowwe immoo, sadarkaa olâ€™aanaa irra gaha.

Imimmaan Tawbah

Hanga ammaa akkaata zinaa irraa ittiin of eegan ilaalaa tureerra. Tarii namni fedhiin isaa isa mooâ€™achuun badii kanatti mucucaate hin dhabamu. Namni akkuma dhoqqee irratti yoo mucucaate kaâ€™ee deemu, namni xurii zinaa irratti mucucaates keessaa bahuuf ni tattaafata. Akkasi miti ree? Akkuma yeroo mucucaa, dhoqqee nama tuqe bishaaniin qulqulleessan, xurii zinaa qalbii fi sammuu irraa tawbaan qulqulleessan. Akkasi miti ree? (Tawbaa jechuun badii irraa buqqa'uun gara Rabbiif ajajamutti deebi'uudha.)

Namni yommuu akkaataa zinaa irraa ittiin of eegan beeku, â€œOsoo kana dura kana beeke silaa badii kanatti hin mucucaadhu.â€• jechuun gaabbu dandaâ€™a. Eeti, gaabbin isaa kuni tarkaanfi jalqabaa gara tawbaatti isa/ishii fudhatuudha. Adabbii zinaa addunyaa fi Aakhiratti nama qunnamu yaadachuun imimmaan tawbaa boqoo isaatirra/ishitirraa yaaâ€™u jalqaba. Tarii imimmaan kanaan badiin fokkuun kuni qulqullaaâ€™u dandaâ€™a.

Inni/ishiin Guyyaa Murtii qorannoof Rabbii oltaâ€™aa fuundura yommuu dhaabbatu/ttu hojii kanaaf akka hin salphanneef harâ€™a isaaf/ishiif akka araaramu qalbii gadi cabsuun araarama Rabbiin irraa kadhata/tti. Adabbii warra zinaa raawwatanii yaadachuun, akka adabbii san Rabbiin rahmata Isaatiin

isa/ishii irraa deebisu halkanii guyyaa kadhata/tti. Duâ€™aayi Ergamaan Rabbii (SAW) Abu Bakrin barsiisan kana yaadachuun yeroo hundaa godha/gooti:
Ø§Ù„Ù„ÙŽÙ‘Ù‡Ù•Ù ÙŽÙ‘ Ø¥Ù•Ù†Ù•Ù‘ÙŠ Ø¸ÙŽÙ„ÙŽÙ Ù’ØªÙ• Ù†ÙŽÙ•Ù’Ø³Ù•ÙŠ Ø¸Ù•Ù„Ù’Ù Ù‹Ø§ ÙƒÙŽØ«Ù•ÙŠØ±Ù‹Ø§ ÙˆÙŽÙ„Ø§ÙŽ ÙŠÙŽØºÙ’Ù•Ù•Ø±Ù• Ø§Ù„Ø°Ù•Ù‘Ù†Ù•ÙˆØ¨ÙŽ Ø¥Ù•Ù„Ø§ÙŽÙ‘ Ø£ÙŽÙ†Ù’ØªÙŽØŒ Ù•ÙŽØ§ØºÙ’Ù•Ù•Ø±Ù’ Ù„Ù•ÙŠ Ù ÙŽØºÙ’Ù•Ù•Ø±ÙŽØ©Ù Ù•Ù†Ù’ Ø¹Ù•Ù†Ù’Ø¯Ù•ÙƒÙŽØŒ ÙˆÙŽØ§Ø±Ù’ØØÙŽÙ Ù’Ù†Ù•ÙŠ Ø¥Ù•Ù†ÙŽÙ‘ÙƒÙŽ Ø£ÙŽÙ†Ù’ØªÙŽ Ø§Ù„Ù’ØºÙŽÙ•Ù•ÙˆØ±Ù• Ø§Ù„Ø±ÙŽÙ‘ØÙ•ÙŠÙ Ù• â€•â€•
Allaahumma innii zalamtu nafsii zulman kasiiran walaa yaghfiru zzunuuba illaa anta. Faghfirlii maghfiratan min indika warhamnii innaka ant-al-ghafuuru rahiim.â€•Â Sahiih al-Bukhaari 834

Hiika jechoota: **Allaahumma (Yaa Rabbii)**, **innii (dhugumatti ani)**, **zalamtu (miidhee jira)**, **nafsii (lubbuu tiyya)**, **zulman (miidhaa)**, **kasiiran (baayâ€™een)**, **walaa (hin jiru)**, **yaghfiru (kan araaramu)**, **zunuuba (badiiwwan)**, **illaa (malee)**, **anta (Si)**, **faghfirlii (naaf araarami)**, **maghfiratan (araarama)**, **min indika(si biraa)**, **warhamni (rahmatas naaf godhi)**, **innaka (dhugumatti ati)**, **ghafuur (kan namaaf araaramu)**, **rahiim (rahmata kan namaaf godhu).**

Hiika himaa: Yaa Rabbii! lubbuu tiyya miidhaa baayâ€™een miidhee jira. Badii kan araaramu Si malee hin jiru. Kanaafu, araarama Si biraa taâ€™een naaf araarami. Rahmatas naaf godhi. Dhugumatti Ati Araaramaa, Rahmata godhaadha.

Xurii zinaa keessa turuun akka dhoqqee keessa turuu taâ€™etti waan beekaniif dafanii tawbaa fi istighfaaran ofirraa dhiqu. (Istighfaara jechuun araarama kadhachuu). Yommuu inni/ishiin wanta fokkuu kana keessaa tawbaa fi istighfaaran bahuun gara Rabbii deebiâ€™u/deebitu, warroota gaggaarii Rabbiin faarse keessaa taâ€™a/taati:

﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا۟ فَٰحِشَةً أَوْ ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا۟ ٱللَّهَ فَٱسْتَغْفَرُوا۟ لِذُنُوبِهِمْ
وَمَن يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ إِلَّا ٱللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا۟ عَلَىٰ مَا فَعَلُوا۟ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ١٣٥﴾

â€œIsaan warra yeroo faahishaa (wanta fokkuu) hojjatan yookiin lubbuu ofii miidhan, Rabbiin yaadatanii ergasii badii isaanitiif araarama kadhataniidha. Rabbiin malee eenyutu badii araaramaa? Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra kan hin turreedha.â€•Suuraa Ali Imraan 3:135

Yommuu badiin guddaan ykn sanii gadii isaan irraa argamu, gara tawbaa fi istighfaara (araarama kadhachuu) fiigu. Rabbii isaanii, adabbii warra Isa faallessaniif waadaa galee fi mindaa warra Isa sodaataniif waadaa gale ni yaadatan. Kanaafu, badii isaaniitiif araarama kadhatan. â€œ**Araarama kadhatan**â€• jechuun badii isaanii akka isaaniif haguugu fi isaan hin adabne Rabbii oltaâ€™aatti warwaatan. **â€œRabbiin malee eenyutu badii araaramaa?**â€• kana jechuun nama badii hojjateef kan irra darbuu fi badii san isaaf dhoksuu Rabbiin malee hin jiru. â€œ**Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra kan hin turreedha.**â€• Rabbiin azza wa jalla badii san akka dhoowwee fi nama badii sanitti taree adabbii cimaa akka waadaa galee osoo beekanu badii hojjachuu itti hin fufan. Kana irra, badii irraa buqqaâ€™uun Rabbii oltaâ€™aa araarama kadhatu.[3]

Jazaa (mindaa) nama wanta fokkuu kanarraa tawbatee waan beekaniif, dafanii xurii kanarraa of qulqulleessu. Mindaan nama xurii zinaa irraa tawbaa, istighfaaraa fi hojii gaggaariin of qulqulleesse:

أُوْلَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُم مَّغۡفِرَةٞ مِّن رَّبِّهِمۡ وَجَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا
ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ وَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ ١٣٦

â€œIsaan sun mindaan isaanii araarama Gooftaa isaanii biraa taâ€™ee fi Jannata laggeen ishee jala yaaâ€™aniidha. Isaan ishii keessatti hafoodha. Mindaan hojjattootaa waa tole!â€• Suuratu Aali-Imraan 3:136

â€œIsaan sunâ€•warroonni Rabbiin sodaatan amaloota kanaan ibsaman: yeroo rakkoo fi toltu qabeenya ofii wanta gaarii irratti baasan, dallansuu liqimsan ykn tooâ€™atan, namootaaf irra darban, yommuu wanta fokkuu hojjatan Rabbiin yaadatanii araarama kadhatan, osoo beekanu badii hojjachuu kanneen itti hin fufne, **â€œmindaan isaanii araarama Gooftaa isaanii biraa taâ€™ee fi Jannata laggeen ishee jala yaaâ€™aniidha.â€• â€œaraarama Gooftaa isaanii biraa taâ€™eeâ€•**kuni badii hojjatanii dabarsaniif isaan adabuu dhiisu fi isaaniif irra darbuudha. Badii hojjataniif erga isaaniif irra darbee, Jannata laggeen jala yaaâ€™an isaan seensisa. Dhugumatti, araaramni fi Jannani mindaa garmalee guddaa taâ€™aniidha. Sababni isaas, araarama Isaatiin adabbii (azaaba) jalaa nagaha bahan. Jannani qananii ijji namaa hin agarre, gurri hin dhageenye fi qalbii irra hin qaxxaamurreen tan guuttamteedha. â€œ**Mindaan hojjattootaa waa tole!â€•**Rabbiif jedhanii warra hojjataniif mindaan isaanii Jannata taâ€™uun ee waa tole, ee bareede!

Warri kuni adabbiin Gooftaa isaanii cimaa taâ€™uu waan beekaniif badii zinaa irra hin turan. Ammas, rahmanni isaa balâ€™aa taâ€™uu waan beekaniif, rahmata Isaa irraa abdii kutuun badii zinaa itti hin fufan. Jecha Rabbii oltaâ€™aa gabroota Isaa kanneen nafsee isaanii irratti daangaa darban akkaan jechuun yommuu waamu dhagahanii jiru:

۞ قُلۡ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ أَسۡرَفُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ لَا تَقۡنَطُواْ مِن رَّحۡمَةِ
ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًاۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ٥٣

â€œJedhi,'Yaa gabroottan Kiyya kan lubbuu ofii irratti daangaa dabartan! Rahmata Rabbii irraa abdii hin muratinaa. Dhugumatti Rabbiin balleessaa hundaa ni araarama. Inni Araaramaa, Rahmata godhaadha.'â€•Â Suuratu Az-Zumar 39:53

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa hojii fokkuu kamirraayyu nu haa tiiksu. Dogongorree yoo itti tarre immoo tawbaa fi istighfaaran nu haa waffaqu. Rahmata fi araarama Isaatiin nu haa haguugu.

Kitaabban wabii:

[1] Tafsiiru Saâ€™dii-fuula 979
[2] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-15/61
[3] Tafsiiru Saâ€™dii-fuula 157, Tafsiiru Xabarii-6/62

Date Created
November 24, 2019
Author
admin